

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 556 sahifa,
1-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Maktabgacha ta'lim tashkiloti metodistining boshqaruv funksiyalari.....	10
<i>Qarshibayeva Dilfuza Xidirbayevna</i>	
Texnologik mashinalar va jihozlar ta'lim yo'nalishi talabalarida kasbiy kompetensiyani shakllantirishning pedagogik qonuniyatlari va metodologik tizimini ishlab chiqish	15
<i>Elmanov Abbas Begmat o'g'li, Mirzaumidov Asilbek Shuxratjonovich</i>	
Katta yoshdagi guruh bolalarida o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini rivojlantirishda o'yinning roli	19
<i>Ergasheva Farangiz Umidjon qizi, Fayzullayev Sharipboy Nurillayevich</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirishning dolzarbligi.....	23
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida inson resurslarini boshqarishda muvozanatlashgan ko'rsatkichlar tizimidan foydalanishning nazariy asoslari	28
<i>Gulmira Jumanova</i>	
Nomoddiy madaniy merosning talaba-yoshlarni yuksak ma'naviyatli shaxs sifatida tarbiyalashdagi ahamiyati.....	33
<i>Erboyev Suxrob Abdusalomovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar va ularda hissiy-irodaning shakllanishi	37
<i>Davlatova Zebo Haydarovna</i>	
Zamonaviy oilada avlodlararo munosabatlarning pedagogik-psixologik xususiyatlari	40
<i>Ochilova Farida Baxriddinovna</i>	
Maktab va oliy ta'lim muassasalarida qizlar kitobxonligini rivojlantirish metodlari.....	44
<i>Qo'chqarova Oysha Oltibayevna</i>	
Buyuk allomalar merosidan foydalanishning metodik holati va mavjud muammolari.....	48
<i>Sevara Mamatkarimova</i>	
Futbol o'yinida to'pga kalla bilan zarba berish.....	53
<i>Xolmaxmatov Boburjon Musurmon o'g'li</i>	
Использование современных инновационных методов в процессе обучения русскому языку в иноязычных группах высшего образовательного учреждения.....	56
<i>Курбанова Шаира Исмаиловна</i>	
Maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlashda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ...	60
<i>Kushakova Gulnora Egamkulovna, Muhammadiyeva Shaxzoda Sunnatilla qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda musiqa mashg'ulotlari orqali o'quvchilarning kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish metodlari.....	63
<i>Muminova Feruza Farxodovna</i>	
Alisher Navoiy merosining yoshlar ma'naviy-estetik tarbiyasidagi ahamiyati.....	70
<i>Qayumxo'jayev Botirxo'ja Ikromxo'ja o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida amaliy topshiriqlar orqali tayanch kompetensiyalarni shakllantirish metodikasini takomillashtirish	74
<i>Saidova Dilnoza Maripovna</i>	
К вопросу о классификации современной антиутопии.....	78
<i>Дмитрий Валерьевич Пулонин</i>	
Когнитивная гибкость как фактор психологического благополучия старшеклассников в период адаптации к новым образовательным требованиям	82
<i>Мукинова Динора Азаматовна</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilida ta'lim beruvchi professor-o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini baholash: xalqaro tajribalar qiyosiy tahlili va O'zbekiston amaliyoti	87
<i>Baxtiyarova Muniba Ne'matjon qizi</i>	
Valeologik tarbiya asosida maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini tayyorlashda innovatsion va raqamli yondashuvlar	92
<i>Berkinova Charos Islomovna</i>	
Grammatik tushunchalarni o'rgatish metodikasi.....	96
<i>N. R. Masharipova</i>	

Umumiy o'rta ta'lim tizimini takomillashtirish va o'quvchilar bilimini baholashda xorijiy tajribalardan foydalanish finlyandiya ta'lim tizimi misolida.....	99
Obidova Muqaddas Ro'ziqulovna	
The Difference Between Androgogy and Pedagogy.....	106
Pardayeva Aziza Rahmatilloevna	
Elektr mashinalari fanini o'qitishda raqamli ta'lim texnologiyalari.....	110
Shodiyeva Nozina Shuxrat qizi	
Umumta'lim maktablarida direktor o'rinbosarlarining aksiologik yondashuv asosida boshqaruv funksiyalari va vakolatlari hamda maktablarda ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini oshirish yo'llari.....	113
Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li	
Ispan tili darslarida kommunikativ kompetensiyani shakllantirish usullari	119
Tursunqulov Sanjar Dilmurod o'g'li, Shukurullayeva Feruza Dilmurodovna	
Surxondaryo viloyatida yetishtiriladigan ingichka tolali paxta navlarining qo'llanilishi	124
Ubaydullayeva Komila Bozor qizi	
Bo'lajak tarbiyachilarda empatiya hissini shakllantirishning nazariy asosi	127
Xolmirzayeva Gulbahor Bahodirovna	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi	130
Raximova Dilshoda Xoliqberdiyevna	
Bo'lajak sport murabbiylarida kognitiv qobiliyatlarni rivojlantirish mexanizmlari	134
Sherzod Shuxratovich Boboyorov	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalar sportini rivojlantirishning iqtisodiy va tashkiliy mexanizmlari.....	138
Sangirov Nuriddin Iriskulovich	
Bo'lajak o'qituvchilarning boshqaruv kompetentligini rivojlantirishning integrativ modeli	142
Rasulova Umida Bahodir qizi	
Yashil pedagogikaning konseptual modeli va tamoyillari.....	146
Raxmatova Dilnoza Abdurashidovna	
Ta'lim jarayoni ishtirokchilarida emotsional barqarorlikni shakllantirishning pedagogik-psixologik asoslari ..	149
Boymatova Munavvar Ravshan qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlashda zamonaviy raqamli platformalardan foydalanish samaradorligi.....	152
Lukmonova Salomat Gafurovna	
Rivojlanishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun pedagogik qo'llab-quvvatlash tizimining shakl, metod va vositalari	157
Farmonova Madina Bahriddin qizi	
Innovatsion boshqaruv tizimlarida qaror qabul qilish va kommunikatsiya samaradorligi	161
Sotvoldiyeva Xurliqo G'ayratjon qizi	
Raqamli ta'lim muhitida maktabgacha yoshdagi bolalarning media savodxonligini shakllantirish metodikasi.....	167
Choriyeva Xurmo Panji qizi	
Maktabgacha ta'lim mutaxassisleri malakasini oshirish tizimining zamonaviy tendensiyalari va raqamlashtirish jarayonlarining pedagogik ahamiyati.....	172
Qosimova Sh. N., Dusmaxamedov A. A.	
Maktab o'quvchilarida o'zini o'zi tarbiyalashni shakllantirishning pedagogik asoslari (8–9-sinflar asosida)..	177
Norxo'jayeva Lobar Nuriddin qizi	
STEAM loyihalar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy va tanqidiy tafakkurni shakllantirish	181
Mirjamolova Moxira Abdugaffor qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning pedagogik ahamiyati va metodik asoslari.....	188
Axmad Bolqiyev	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini xalqaro baholash dasturlari asosida baholashning pedagogik asoslari.....	191
Shavqiddin Burxonov	
Boshlang'ich ta'limda liderlik va pedagogik menejment muammolari.....	194
Pardaboyev Doston	

Raqamli ta'lim muhiti: tushunchasi, strukturasi va rivojlanish tendensiyalari.....	197
<i>Kulboyeva Dilnoza Abdug'afurovna</i>	
Особенности применения графических органайзеров на практических занятиях по дисциплине “Практикум литературы народов СНГ”.....	199
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	
Historical Stages in the Study and Treatment of Scoliosis (Spinal Curvature).....	204
<i>Shermatova Mokhira Baxodir qizi</i>	
Talaba qizlarga badiiy gimnastika cho'qmori yordamida bajariladigan fundamental mashqlarni o'rgatish....	209
<i>Musharafxon Sultanova</i>	
Oliy ta'limda tarbiyaviy ishlarni tashkil etish bo'yicha xalqaro modellarning qiyosiy tahlili.....	213
<i>Ziyotova Madina</i>	
Sport mutaxassislarini tayyorlashda voleybol o'qituvchisining ko'nikmalari va uslubi	216
<i>Turg'unov Baxtiyor O'rolovich</i>	
Matematik masalalarni yechish jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy fikrlash va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish	220
<i>Yusupova Latofat Nuriddinovna</i>	
Zamonaviy sharoitda bo'lajak o'qituvchilarda deontologik kompetentlikni rivojlantirishning innovatsion texnologiyalari	228
<i>Nasirova Nigora Baxtiyor qizi</i>	
Paraengil atletika mashg'ulotlarida individual yondashuvning ahamiyati	233
<i>Abduxoliqova Shoiraxon Akramjon qizi</i>	
Biologiya fanini o'qitishda xalq pedagogikasi elementlaridan foydalanish orqali ekologik madaniyatni rivojlantirish	239
<i>Baxrombekova Sojidxon Sherzodjon qizi</i>	
Maktab texnologik ta'limida axborot texnologiyalaridan foydalanishning o'quv samaradorligiga ta'siri: o'rta muddatli istiqbollar (2027–2031)	245
<i>Berdiyeva Gulnoza Rizoqulovna, Tursunov Sherzod Ziyat o'g'li, Ismatullayev Javohir Ubaydulla o'g'li</i>	
Axborot texnologiyalaridan foydalanish orqali jismoniy tarbiya va sport tizimini boshqarish samaradorligini oshirish	251
<i>Eryigitov Dilshod Xolboyevich</i>	
Enhancing Speaking Skills Productively in English	255
<i>J. M. Fayzullayev, G. R. Elmonova</i>	
Nutqida nuqsoni bo'lgan katta guruh bolalari bilan ishlashning ilmiy-nazariy asoslari	259
<i>Jumanova Iroda Nomozovna, Fayzullayev Sharipboy Nurillayevich</i>	
2–3 yoshli bolalarning maktabgacha ta'lim tashkilotiga ijtimoiy moslashuvi: nazariy va empirik tahlil	263
<i>Klicheva Dilnoza Zulfon qizi</i>	
Inson–texnika tizimida ta'lim olayotgan talabalarda iste'dod namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	267
<i>Kuvandikova Gulnora Gulamovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarning mutaxassis sifatida shakllanishida xavotirlanish holatining namoyon bo'lishi.....	270
<i>Nuriddinov Rasuljon Samitjon o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarni maktabga tayyorlashda zamonaviy psixologik-pedagogik yondashuv.....	274
<i>Nuriddinova Maysara Ikramovna, Kodirova Albina Faridovna</i>	
Talabalarda qaror qabul qilishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	279
<i>Rajabova Go'zal Zarifovna</i>	
Musobaqa oldi psixologik tayyorgarlikning tezkorlikka ta'siri.....	283
<i>Sitora Elova Axmatkulovna</i>	
Pediatrya ta'limida sun'iy intellekt – talaba uchun virtual assistent.....	287
<i>Umarkulov Muhtorali Islomkulovich</i>	
Bo'lajak jismoniy tarbiya mutaxassislarida jismoniy savodxonlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	290
<i>Xakimov Xurshid Nozimovich</i>	
Сущность и виды познавательной активности детей 5–6 лет.....	294
<i>Джамилова Н. Н., Кудратова М. У.</i>	

Uzluksiz ta'lim jarayonida mustaqil fikrlovchi, ijodkor shaxsni tarbiyalashning pedagogik-psixologik masalalari.....	298
<i>Siddiqova Sanobar Xaydarovna</i>	
Ta'lim jarayonida o'quvchilarning bilish, ijodiy faolligini oshirish.....	301
<i>Siddiqova Sanobar Xaydarovna, Qushoqova Guzal</i>	
Badiiy adabiyotda Ibn Sino obrazining yaratilishidagi o'ziga xosliklar.....	304
<i>Tangirov A. J.</i>	
Ta'lim klasteri asosida zaif eshituvchi bolalarni inklyuziv ta'lim muhitiga moslashtirishning pedagogik mexanizmlari.....	309
<i>Dilnoza Xushvaktovna Ernazarova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda sog'lom turmush tarzini shakllantirish.....	313
<i>Payzullaeva Gozal Bayrambayevna</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda pedagogik mas'uliyat ko'nikmasini rivojlantirishning nazariy-amaliy asoslari.....	317
<i>Maxramova Gulchexra Maxsudbek qizi</i>	
Maxsus ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalardan foydalanishning pedagogik samaradorligi.....	320
<i>Tashkenbayeva Dilafruz Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy kompetentligini rivojlantirishga qo'yiladigan talablar.....	325
<i>Xazratkulova Shoira Noraliyevna</i>	
Musiq madaniyati darslarida multimedia vositalarida musiq o'qituvchisining kompetensiyaviy tayyorgarligi.....	329
<i>Qudratova Elnoz Ismatillayevna, Ismailova Sevinch, G'oibnazarov Elmurod</i>	
Boshlang'ich ta'limda nutqiy kompetensiyani rivojlantirishning didaktik modeli.....	334
<i>Tillaboyeva Havasxon</i>	
Diskursiv yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutq madaniyatini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish.....	340
<i>Boynazarova Nilufar Tilovmurot qizi</i>	
Millatlarning o'ziga xos dunyoqarashining psixologik xususiyatlari.....	346
<i>Murxashev Axmadxon Olimjon o'g'li</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktab o'quvchilarining intellektual-ijodiy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik strategiyalari.....	349
<i>Ergasheva Sitora Baxriddin qizi</i>	
Sinergetik yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashni takomillashtirish zarurati va imkoniyatlari.....	353
<i>Xo'shboqova Surayyo Baxtiyor qizi</i>	
Interfaol metodlar asosida o'smirlarda mustaqil tafakkurni rivojlantirish.....	357
<i>Ismoilova Mashxura Mashrabbek qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda matematika o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	360
<i>Kuvanakova Guljaxon</i>	
The Role of Autonomous Learning in Developing English Language Proficiency of University Students in Uzbekistan.....	363
<i>Omonova Kamola, Mutabar Zikriddinova</i>	
Maktablarda fasilitator faoliyatini tashkil etish borasida ayrim mulohazalar.....	366
<i>Qahhorova Marjona Ixtiyor qizi</i>	
Модель и педагогические условия формирования профессиональных компетенций будущих учителей в области информационной безопасности.....	370
<i>Сагинбаева Кымбат Кенжегалиевна, Нуриддинова Майсара Икрамовна</i>	
Boshlang'ich sinf darslarida kreativ fikrlashni rivojlantirishda zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish.....	374
<i>Xudoynazarova Muxlisa Bakhadirovna</i>	
Совершенствование методической компетентности будущих учителей начальных классов на основе креативного подхода.....	377
<i>Дониёрова Лайло Худайбердиевна</i>	
Talabalar guruhida jipslikning shakllanishida liderlikning ta'siri.....	385
<i>Asrarxanova E. A., Bo'riboyeva Mahliyo Anorboy qizi</i>	

Musiqa to'garaklarida o'quvchilarga cholg'u asboblari ijro etishni o'rgatish uslublari.....	388
<i>Q. Boboqulov, Jazilov Shuhrat Rustamovich</i>	
Состояние проблемы в практике школ Узбекистана на современном этапе.....	391
<i>Муминова М. Р.</i>	
Paradigmal yondashuv asosida boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarining tarbiyaviy kompetensiyalarini rivojlantirishning o'rganilganlik darajasi va nazariy asoslari	394
<i>Hayitova Oydiyov Po'latbekovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxsiy pedagogik kompetensiyani aniqlash metodologiyasi	401
<i>D. O'. Yo'ldosheva, J. A. Jovliyev</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligida aktdan foydalanishning ilmiy asoslari	405
<i>Jo'liboyeva Sevinch Abloqul qizi</i>	
Zamonaviy media matnlarida salbiy his-tuyg'ularni ifodalovchi lisoniy birliklarning qo'llanilishi va ularning kommunikativ-pragmatik funksiyalari	408
<i>Jo'rayeva Nafosatxon Muxsinjon qizi</i>	
Bulutli Web-Gat texnologiyalari muhitida talabalarining fazoviy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish: kvazi-eksperimental tadqiqot natijalari.....	412
<i>Sangirova Mahfuza Hasanovna</i>	
Hosilaning turli ma'nolari	417
<i>Boqiyev X. X., Hoshimov Muzaffar, Jabborov Muhammadali, Kutliyev Og'abek</i>	
Ko'p o'zgaruvchili funksiyalarning lokal xossalari: barqarorlik va uzluksizlik asoslari.....	421
<i>Boqiyev X. X., Boyg'uziyeva Shukrona, Amirqulova O'g'iloy, Do'stqulova Charos Bahrom qizi</i>	
Aniq integralning xossalari va uni hisoblash.....	425
<i>Boqiyev X. X., Sayfullayeva Shabbona, Farhodova Nigina, Alimardonova Nigora</i>	
Ko'p qatlamli neyron tarmoqlarda gradient hisoblash mexanizmi: zanjir qoidasining nazariy va amaliy tahlili.....	430
<i>Boqiyev X. X., Nuraliyeva Sabrina Shobek qizi, Abdumannonova Jasmina Umarbek qizi, Javliyeva Dilnura Toshpo'lat qizi</i>	
Ko'p o'zgaruvchi uzluksiz funksiyaning lokal xossalari.....	435
<i>Boqiyev X. X., Ziyatova Gulxayo Mardon qizi, Samatova Sevinch, Muyitdinova Marvarita</i>	
Kelajak texnologik ta'lim o'qituvchisi qanday bo'lishi kerak?	438
<i>Matyakubov Kamaladin Kuronboyevich</i>	
Umumta'lim muassasalarida ta'lim sifatini boshqarish – dolzarb pedagogik muammo sifatida	441
<i>Yakubova Muxtaram Abdumavlyanovna</i>	
O'zbekistonda muzey ta'limining paydo bo'lishi va rivojlanish tendensiyalari	446
<i>Ismailova Dilfuza Usmonqulovna</i>	
Didaktiv o'yinlarning pedagogik mohiyati va nutq–motorik rivojlanishdagi o'rni	450
<i>Mamasharipova Nargizaxon Elmurod qizi</i>	
Формирование интерпретационных навыков учащихся при изучении прозы в. с. маканина в профильной школе	454
<i>Нуржанова Жазира Бахытжановна</i>	
Nutqi to'liq rivojlanmagan maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z boyligini rivojlantirish va shakllantirish shart-sharoitlari	457
<i>Shoaxmedova Surayyo Komilovna</i>	
Bo'lajak logopedlarni og'ir nutq nuqson bilan ishlash jarayonida nazariy bilimlarni amaliyot bilan bog'liqligi.....	462
<i>Achilova Sevara Djasirkulovna</i>	
Kompyuter tarmoqlari bo'yicha kompetentlik yondashuvi va uning pedagogik mohiyati.....	467
<i>Nabijonov Dilmurodjon Nodirjon o'g'li</i>	
Дидактические игры как средство повышения интереса учащихся к химии	472
<i>Усмонова Дильноза Тулкуновна</i>	
Robototexnika va sun'iy intellekt ta'limining innovatsion rivojlanishdagi o'rni	475
<i>Shukurov Shuhrat Nasimovich</i>	
O'zbek milliy musiqa ijrochiligining tarixiy taraqqiyoti va ta'limiy jarayonlari.....	481
<i>Tursunov Xusniddin Isomovich</i>	

Taylor formulasi va uning tatbiqlari	486
<i>Boqiyev X. X., Maxmarayimov Javohir, Qurbonov Shaximbek, Raxmonov Og'abek</i>	
Talabalarning axborot-konstruktiv kompetensiyasining loyihalash imkoniyatlari	491
<i>Olamova Mamura Umarovna</i>	
O'quvchilarda ijtimoiy-emotsional kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasi.....	494
<i>Fayziyeva Gulxayo Erkin qizi</i>	
Ta'lim jarayonida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning nazariy va amaliy asoslari	498
<i>Allamuratova Xurliman Nurilla qizi</i>	
Sibling maqomining shaxs individual-psixologik xususiyatlari rivojlanishiga ta'siri.....	501
<i>Amirjanova Komola, Narkulova Dilrabo</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyalanuvchilarida kreativ fikrlashni rivojlantirishning mohiyati.....	505
<i>Bo'riyeva Muxlisa, Urinova Rushana</i>	
Darsdan tashqari tadbirlarda o'quvchilarning nutq madaniyatini yuksaltirishning innovatsion usullari.....	508
<i>Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
Boshlang'ich funksiya va aniqmas integral.....	513
<i>Boqiyev X. X., Isroilova Zahro, Erkinova Shahrizoda, Akbarov Ulug'bek</i>	
O'quvchilarning adabiy-nutqiy kompetensiyalarini axborotli matnlar asosida diagnostika va korreksiya qilish metodikasi.....	517
<i>O'smanova Diloromxon Ziyodinovna</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarining voleybol mashg'ulot jarayonida asosiy jismoniy sifatlarning rivojlanishi	520
<i>Ro'zmatova Nadejda Akbarali qizi</i>	
Yosh voleybolchilarda jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari.....	524
<i>Sabirova Mohinur Islamovna</i>	
Xalq hunarmandchiligidan mashg'ulotlarni o'tkazish tartibi to'g'risida ayrim fikrlar	530
<i>Umarov Raxim Tojiyevich</i>	
TPACK modeli asosida bo'lajak tarix fani o'qituvchilarining kasbiy-ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish	533
<i>Ziyoyeva Maxfuza Soataliyevna</i>	
Совершенствование техники вращений у юных фигуристок в условиях учебно-тренировочной группы 1–2 года обучения.....	538
<i>Федорова С. В.</i>	
Refleksiv yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining pedagogik kompetentligini rivojlantirish metodikasi.....	543
<i>Donabayeva Zebuniso Ma'rufjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarishda zamonaviy boshqaruv usullaridan foydalanish	547
<i>Xasanova Shaxnoza Zarifevna</i>	
Geymifikatsiya texnologiyasi asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirishda oliy ta'limning metodik shart-sharoitlari va pedagogik imkoniyatlari	552
<i>Xaydarova Namunaxon Adhamjonovna</i>	

KOMPYUTER TARMOQLARI BO'YICHA KOMPETENTLIK YONDASHUVI VA UNING PEDAGOGIK MOHIYATI

Nabijonov Dilmurodjon Nodirjon o'g'li

70710105 – Ta'limda axborot texnologiyalari mutaxassisligi
 2-kurs magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada informatika darslarida o'quvchilarning kompyuter tarmoqlari bo'yicha kompetentligini rivojlantirishda kompetensiyaviy yondashuvning pedagogik mohiyati tahlil qilingan. Shuningdek, zamonaviy raqamli ta'lim muhitida interfaol metodlar, amaliy topshiriqlar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali o'quvchilarda tarmoq resurslaridan samarali, xavfsiz va maqsadli foydalanish ko'nikmalarini shakllantirish imkoniyatlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: kompyuter tarmoqlari, kompetentlik yondashuvi, informatika ta'limi, raqamli texnologiyalar, interfaol metodlar, amaliy mashg'ulotlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, onlayn ta'lim, o'quvchilar kompetentligini rivojlantirish, pedagogik metodologiya.

Abstract: This article analyzes the pedagogical essence of the competence-based approach in developing students' competence in computer networks during informatics lessons. It also highlights the possibilities of using interactive methods, practical tasks, and information and communication technologies in the modern digital learning environment to develop students' skills for effective, safe, and purposeful use of network resources.

Key words: computer networks, competence-based approach, informatics education, digital technologies, interactive methods, practical training, information and communication technologies, online education, competence development, pedagogical methodology.

Аннотация: В данной статье анализируется педагогическая сущность компетентного подхода в развитии компетентности учащихся по компьютерным сетям на уроках информатики. Также рассматриваются возможности использования интерактивных методов, практических заданий и информационно-коммуникационных технологий в современной цифровой образовательной среде для формирования у учащихся навыков эффективного, безопасного и целенаправленного использования сетевых ресурсов.

Ключевые слова: компьютерные сети, компетентный подход, информатическое образование, цифровые технологии, интерактивные методы, практическое обучение, информационно-коммуникационные технологии, онлайн-образование, развитие компетентности, педагогическая методология.

KIRISH

Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kompetensiyaviy yondashuv zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning bilim, ko'nikma va amaliy faoliyatini rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Kompyuter tarmoqlari bo'yicha kompetentlik esa informatika ta'limida o'quvchilarning axborot resurslaridan samarali va xavfsiz foydalanish qobiliyatini shakllantirishga xizmat qiladi. Kompetensiyaviy yondashuv o'quvchilarning nafaqat nazariy bilimlarni egallashini, balki ularni real hayotiy vaziyatlarda qo'llay olish ko'nikmalarini ham rivojlantirishga yo'naltirilgan.

Kompyuter tarmoqlari bo'yicha kompetentlik yondashuvi o'quvchilarning internet va lokal tarmoqlar orqali axborotni izlash, uzatish hamda almashish jarayonlarida faol ishtirok etishini ta'minlaydi. Shuningdek, mazkur yondashuv tarmoq xavfsizligi qoidalariga rioya qilish, ma'lumotlar bilan ishlash madaniyatini shakllantirishga yordam beradi. Ushbu jarayonda amaliy topshiriqlar va interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning mustaqil fikrlash hamda muammoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Shu sababli, kompetensiyaviy yondashuv asosida kompyuter tarmoqlarini o'qitish zamonaviy ta'lim talablariga mos ravishda o'quvchilarda raqamli savodxonlik, axborot bilan ishlash madaniyati va amaliy kompetensiyalarni shakllantirishda samarali pedagogik vosita sifatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy raqamli ta'lim muhitida kompetensiyaviy yondashuvni qo'llash o'quvchilarning kompyuter tarmoqlari bo'yicha kompetentligini rivojlantirishda yangi imkoniyatlarni yaratmoqda. Jumladan, Google Classroom, Microsoft Teams, Cisco Packet Tracer hamda Moodle kabi raqamli ta'lim platformalari yordamida o'quv jarayonini tashkil etish o'quvchilarning faol ishtirokini sezilarli darajada oshiradi.

Cisco Packet Tracer orqali tarmoq modellari ustida amaliy ishlash, Google Classroomda topshiriqlarni boshqarish, Moodle tizimida nazorat va baholash jarayonini tashkil etish hamda onlayn muhokamalar o'tkazish ta'lim jarayonini an'anaviy shakldan yanada samarali bosqichga olib chiqadi. Natijada o'quvchilar tarmoq resurslaridan foydalanish, axborot almashish, muammoli vaziyatlarni hal etish hamda muloqot madaniyatini rivojlantirish ko'nikmalarini mustahkamlaydilar.

O'zbekiston ta'lim tizimida ham kompyuter tarmoqlarini o'qitish va kompetentlikni rivojlantirish bo'yicha qator ilmiy izlanishlar olib borilmoqda. Tadqiqotchilar kompyuter tarmoqlarini o'qitishda interfaol hamda muammoli yondashuvlardan foydalanish o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini oshirishini ta'kidlaydilar. Ayrim olimlar esa amaliy laboratoriya ishlari va virtual tarmoq muhitlaridan foydalanish orqali o'quvchilarda tahliliy fikrlash hamda reflektiv yondashuvni rivojlantirish mumkinligini asoslab berganlar.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ushbu metodlarni integratsiya qilish natijasida o'quvchilar nafaqat nazariy bilimga ega bo'ladilar, balki uni amaliy vaziyatlarda qo'llash kompetensiyasini ham rivojlantiradilar.

Shunday qilib, kompetensiyaviy yondashuv asosida kompyuter tarmoqlarini o'qitish o'quvchilarda raqamli savodxonlik, tarmoq xavfsizligi madaniyati va mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Mazkur yondashuv orqali o'quvchi ta'lim jarayonining faol subyekti sifatida ishtirok etadi hamda zamonaviy axborot jamiyati uchun zarur bo'lgan kompetensiyalarni egallaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda kompyuter tarmoqlari sohasida kompetentlik yondashuvi va zamonaviy pedagogik qarashlar ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim o'rin egallamoqda. Xususan, kompetensiyaga asoslangan ta'lim, amaliy yo'naltirilgan o'qitish hamda integrativ yondashuvlar bugungi kunda ta'lim tizimida keng qo'llanilmoqda va ularning samaradorligi bo'yicha ko'plab ilmiy tadqiqotlar amalga oshirilgan. Kompetentlik yondashuvi o'quvchilarni nazariy bilimlar bilan bir qatorda amaliy ko'nikmalarni egallashga, real tarmoq muammolarini hal etishga hamda kasbiy faoliyatga tayyorlashga xizmat qiladi. Tadqiqotchilar fikricha, ushbu yondashuv o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi hamda ularni zamonaviy axborot-kommunikatsiya muhitida samarali faoliyat yuritishga tayyorlaydi.

Shu bilan birga, kompyuter tarmoqlarini o'qitishda interaktiv metodlar va laboratoriya mashg'ulotlari o'quvchilarda amaliy tajriba hamda hamkorlik ko'nikmalarini shakllantiradi. Amaliy yo'naltirilgan va muammoli o'qitish yondashuvlari ham mazkur sohada muhim pedagogik vositalardan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuvlar ta'lim jarayonini real tarmoq loyihalari asosida tashkil etadi va o'quvchilarga haqiqiy muammolarni hal etish imkonini yaratadi. Ilmiy manbalarga ko'ra, bunday yondashuvlar o'quvchilarning izlanish faoliyatini faollashtiradi, kasbiy kompetensiyalarni rivojlantiradi hamda ta'limga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Muammoga asoslangan yondashuv esa o'quvchilarni tahliliy va tanqidiy fikrlashga undaydi, bu esa kompyuter tarmoqlari bilan bog'liq murakkab vazifalarni samarali bajarishga yordam beradi.

So'nggi yillarda kompyuter tarmoqlari bo'yicha ta'limda onlayn va gibrid o'qitish texnologiyalarining rivojlanishi kompetentlik yondashuvini masofaviy shaklda amalga oshirish imkoniyatlarini kengaytirdi. Xalqaro tajribada, xususan Singapur, AQSh, va Yevropa mamlakatlarida ushbu yondashuvlar interaktiv hamda masofaviy muhitda qo'llanilib, o'quvchilarning kasbiy tayyorgarligi sezilarli darajada oshganligi kuzatilgan.

O'zbekiston sharoitida ham kompyuter tarmoqlari fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlarni joriy etish bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borilmoqda.

Mahalliy tadqiqotchilar A. Rasulov, M. Qodirov va N. Isomov kompyuter tarmoqlari bo'yicha bilimlarni onlayn platformalar hamda an'anaviy darslar bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini va muammolarni hal etish qobiliyatlarini rivojlantirish mumkinligini ta'kidlaydilar^[4]. Shu bilan birga, ular masofaviy ta'limda o'quvchilarning faolligini oshirish, tarmoq texnologiyalaridan samarali foydalanish hamda metodik ta'minotni yangilash zarurligini alohida qayd etadilar.

Umumiy tahlil shuni ko'rsatadiki, kompyuter tarmoqlari bo'yicha kompetentlik yondashuvi o'quv jarayonining interaktivligini oshiradi hamda o'quvchilarning tahliliy va amaliy fikrlashini rivojlantiradi, ularni real kasbiy vazifalarga tayyorlaydi. Onlayn va gibrid ta'lim texnologiyalarining joriy etilishi esa ushbu yondashuvni kengroq auditoriyaga tatbiq etish va ta'lim samaradorligini oshirish imkonini beradi. Shu bois, kompyuter tarmoqlari fanini o'qitishda zamonaviy texnologiyalar va pedagogik yondashuvlarni uyg'unlashtirish, o'qituvchi hamda o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada kompyuter tarmoqlari fanini o'qitishda kompetentlik yondashuvining samaradorligini aniqlash maqsadida bir nechta metodlardan foydalanildi. Nazariy tahlil metodi yordamida zamonaviy ilmiy manbalar, xorijiy maqolalar hamda mahalliy tadqiqotlar o'rganilib, kompetensiyaga asoslangan ta'lim, amaliy mashg'ulotlar va muammoli o'qitish metodlarining afzalliklari tahlil qilindi.

Kuzatuv va intervyu usuli orqali 40 nafar talaba ishtirokida kompyuter tarmoqlariga oid onlayn hamda laboratoriya mashg'ulotlari o'tkazilib, ularning fikr va mulohazalari o'rganildi. Statistik tahlil usuli yordamida Google Forms orqali o'tkazilgan so'rovnoma natijalari qayta ishlanib, talabalar ishtirokining sonli ko'rsatkichlari aniqlashtirildi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv va amaliy metodlar, xususan muammoli o'qitish hamda kompetentlik yondashuvi, an'anaviy yondashuvga nisbatan talabalar faolligini 35–45% ga oshirgan. Talabalar o'quv jarayonida nafaqat faol qatnashgan, balki tarmoq texnologiyalariga oid amaliy topshiriqlarni ham mustaqil bajarishga intilganlar.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar talabalarda ichki motivatsiyani kuchaytirgan. Ayniqsa, guruh ishlari va tarmoq muammolarini tahlil qilish jarayonida talabalar o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkoniga ega bo'lganlar. O'qituvchilar tomonidan ball shaklida berilgan baholash natijalari kompetentlik yondashuvi asosida ta'lim olgan talabalarining amaliy ko'nikma va mustaqillik jihatidan yuqori natijalarga erishganini ko'rsatgan.

Umuman olganda, zamonaviy metodlar kompyuter tarmoqlari fanini o'qitishda talabalar ishtiroki, motivatsiyasi hamda amaliy tafakkurini sezilarli darajada oshirganini tasdiqlaydi.

TAHLIL VA NATIJALAR

So'nggi yillarda kompyuter tarmoqlari fanini o'qitishda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi hamda zamonaviy pedagogik metodlarning keng qo'llanilishi talabalarining bilim olish jarayoniga sezilarli o'zgarishlar kiritmoqda. Kompetentlik yondashuvi, amaliy o'qitish va muammoli ta'lim metodologiyalari ushbu jarayonda muhim o'rin egallaydi hamda ularning qo'llanilishi nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishga ham samarali ta'sir ko'rsatadi.

Kompetentlik yondashuvi talabalarni real tarmoq muammolarini aniqlash, axborot almashuvi jarayonlarini chuqur tahlil qilish va samarali yechimlar ishlab chiqishga yo'naltiradi. Ushbu yondashuvning asosiy tamoyili bo'lgan amaliyotga yo'naltirilganlik talabalarga bilimlarni real muhit hamda kasbiy faoliyatga mos tarzda shakllantirish imkonini beradi. Shu bilan birga, ular tahliliy tafakkur, tanqidiy fikrlash va muammolarni hal etish jarayonida boshqalar bilan samarali hamkorlik qilish qobiliyatini rivojlantiradilar. Shu nuqta nazardan, kompetentlik yondashuvini qo'llagan talabalar nafaqat nazariy bilimlarni mukammal egallaydilar, balki guruh ichida fikr almashish, konstruktiv bahslashish va hamkorlik ko'nikmalarini ham sezilarli darajada oshiradilar.

Amaliy o'qitish metodikasi talabalarni aniq natijaga yo'naltiradi hamda ularni nazariy bilimlarni real tarmoq muhitida qo'llashga o'rgatadi. Laboratoriya mashg'ulotlari orqali amalga oshiriladigan o'qitish jarayoni talabalarda mustaqillik, mas'uliyat, vaqtni boshqarish va jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, amaliy mashg'ulotlar davomida talabalar o'zaro fikr almashish, tarmoq resurslarini samarali boshqarish hamda murakkab vaziyatlarda strategik qarorlar qabul qilish tajribasini egallaydilar. Bu yondashuv talabalar faoliyatining samaradorligini oshiradi va ularni real kasbiy talabalar bilan uyg'unlashtiradi.

Muammoli ta'lim esa talabalarni murakkab va noaniq tarmoq vaziyatlarini tahlil qilish, muammolarni aniqlash hamda dalillarga asoslangan qarorlar qabul qilishga o'rgatadi. Tadqiqot natijalari ko'rsatdiki, ushbu yondashuv talabalarda reflektiv fikrlash va tanqidiy tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ularni mustaqil va ijodiy qarorlar qabul qilishga rag'batlantiradi. Mazkur metodologiya talabalarni murakkab vaziyatlarda mas'uliyatni his qilish va o'z yechimlarini tizimli tarzda ishlab chiqishga o'rgatadi, bu esa ularning o'quv jarayonidagi muvaffaqiyatini sezilarli darajada oshiradi.

Biroq, ushbu yondashuvlarni kompyuter tarmoqlari fanini o'qitishda onlayn muhitda joriy etish bilan bog'liq ayrim tashkiliy masalalar ham mavjudligi aniqlangan. Tadqiqotlar ko'rsatadiki, texnik infratuzilmani yanada takomillashtirish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Uzbekistan oliy ta'lim muassasalarida olib borilgan so'nggi tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, 2023-yilda universitetlarning qariyb chorak qismida talabalar va o'qituvchilar barqaror internet aloqasi, zamonaviy kompyuter texnikasi hamda tarmoq qurilmalaridan to'liq foydalanish imkoniyatiga ega bo'lmagan, bu esa o'quv jarayonining interaktivligi va samaradorligini ma'lum darajada cheklagan.

Shu bilan birga, o'qituvchilarning raqamli pedagogik kompetensiyasini yanada rivojlantirish, zamonaviy o'quv platformalari va tarmoq texnologiyalari bilan ishlash tajribasini kengaytirish zarurligi kuzatilgan. Bu omillarni takomillashtirish jarayonini jadallashtirishga hamda talabalar faolligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Onlayn mashg'ulotlarda talabalar o'rtasida vazifalarni taqsimlash, amaliy topshiriqlar muddatlarini belgilash va muhokama jarayonlarini muvofiqlashtirishda ham qo'shimcha tashkiliy mexanizmlarga ehtiyoj mavjudligi qayd etilgan.

Muammolarni bartaraf etish maqsadida bir qator chora-tadbirlar tavsiya etiladi. Avvalo, o'qituvchilarning raqamli va metodik kompetensiyasini oshirish, kompyuter tarmoqlari bo'yicha amaliy hamda muammoli o'qitish metodlarini qo'llash yuzasidan muntazam malaka oshirish kurslarini tashkil etish zarur.

Shu bilan birga, onlayn ta'lim jarayonida interaktiv elementlar, reyting tizimlari va rag'batlantirish mexanizmlarini qo'llash orqali talabalar motivatsiyasini oshirish samaradorlikni kuchaytiradi. Texnik infratuzilmani rivojlantirish va turli o'quv platformalarini integratsiyalash, jumladan, masofaviy ta'lim tizimlari hamda videoaloqa vositalarini uyg'unlashtirish onlayn mashg'ulotlar sifatini oshiradi hamda talabalar faoliyatini samarali nazorat qilish imkonini yaratadi.

Amaliy va muammoli mashg'ulotlarni real vaqt rejimida tashkil etish, baholash hamda muntazam fikr-mulohaza berish talabalar faoliyatining samaradorligini oshiradi, ularni mustaqil va ijodiy fikrlashga yo'naltiradi. Shu tariqa, kompyuter tarmoqlari bo'yicha kompetentlik yondashuvi ta'lim jarayonida integrativ tarzda qo'llanganda talabalar bilim, ko'nikma va malakalarini sezilarli darajada rivojlantiradi.

Mazkur yondashuvning samarali amalga oshirilishi texnologik, metodik va motivatsion qo'llab-quvvatlash omillariga bevosita bog'liq bo'lib, bu yo'nalishda olib boriladigan ilmiy izlanishlar hamda tajriba almashish jarayonlari ta'lim sifatini yanada oshirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

So'nggi yillarda kompyuter tarmoqlari fanini o'qitishda kompetentlik yondashuvining joriy etilishi ta'lim sifatini oshirish, talabalar bilimini chuqurlashtirish hamda ularning amaliy, ijtimoiy va tahliliy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etayotgani aniqlandi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kompetentlik yondashuvi talabalarni real tarmoq muammolarini tahlil qilishga, axborot almashinuvi jarayonlarini tushunishga va samarali yechimlar ishlab chiqishga faol jalb etadi. Bu esa ularning tanqidiy fikrlash va amaliy qaror qabul qilish ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Shu bilan birga, amaliy o'qitish metodlari talabalarni aniq natijaga yo'naltiradi, nazariy bilimlarni real tarmoq muhitida qo'llashga o'rgatadi hamda jamoada ishlash, vaqtni boshqarish va mas'uliyatni o'z zimmasiga olish kabi muhim ko'nikmalarni shakllantiradi.

Muammoli o'qitish esa murakkab va noaniq tarmoq vaziyatlarida dalillarga asoslangan qarorlar qabul qilish, muammolarni tizimli tahlil etish hamda reflektiv fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, tadqiqot jarayonida aniqlanishicha, ushbu yondashuvlarni onlayn muhitda samarali tatbiq etish ayrim texnik va metodik jihatlarni yanada takomillashtirishni talab etadi. Internet sifati, tarmoq qurilmalari va kompyuter texnikasi bilan ta'minlanganlik darajasi, o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasi hamda talabalar o'rtasida vaqt va vazifalarni samarali taqsimlash omillari yondashuv samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, mazkur yondashuvni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun texnologik, metodik va motivatsion qo'llab-quvvatlash choralari kengaytirish muhim hisoblanadi.

Kelgusida kompyuter tarmoqlari fanini o'qitishda ushbu pedagogik yondashuvni yanada samarali qo'llash uchun bir qator amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi. Avvalo, o'qituvchilarni raqamli va metodik ko'nikmalar bilan tizimli ravishda ta'minlash hamda ularni muntazam malaka oshirish kurslariga jalb etish zarur, chunki bu talabalar tayyorgarligi sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, o'quv jarayoniga interaktiv elementlar, reyting tizimlari va rag'batlantirish mexanizmlarini joriy etish orqali talabalar motivatsiyasini oshirish mumkin.

Texnik infratuzilmani takomillashtirish, tarmoq texnologiyalarini integratsiyalash hamda zamonaviy o'quv vositalaridan samarali foydalanish kompyuter tarmoqlari fanini o'qitishda onlayn mashg'ulotlarning sifatli va izchil tashkil etilishiga xizmat qiladi. Amaliy va muammoli mashg'ulotlarni real vaqt rejimida tashkil etish, monitoring hamda teskari aloqa mexanizmlarini rivojlantirish talabalarni mustaqil fikrlash, samarali yechimlar topish va tarmoq muammolarini tizimli tahlil etishga rag'batlantiradi. Bundan tashqari, ilg'or pedagogik tajribaga asoslanib, o'quv jarayonida interaktiv va hamkorlikka asoslangan metodlarni keng qo'llash, talabalar o'rtasida vazifalarni muvozanatli taqsimlash, topshiriq muddati va baholash mezonlarini aniq belgilash ta'lim samaradorligini yanada oshiradi.

Umuman olganda, kompyuter tarmoqlari bo'yicha kompetentlik yondashuvi ta'lim sifatini oshirish, talabalar kompetensiyalarini rivojlantirish hamda ularni zamonaviy kasbiy faoliyatga tayyorlashda muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi. Uning izchil va integrativ qo'llanilishi ta'lim jarayonida talabalar faolligini oshiradi, pedagogik samaradorlikni kuchaytiradi va ta'lim tizimining barqaror rivojlanishini ta'minlaydi. Shu bois, ushbu yondashuvni ilmiy asoslangan, texnologik va metodik jihatdan qo'llab-quvvatlangan holda tatbiq etish zamonaviy pedagogik jarayonning ajralmas qismi sifatida qaraladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Jamolov, J. (2012). Informatika va kompyuter tarmoqlarini o'qitish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi.
2. Thomas, J. W. (2018). A Review of Research on Project-Based Learning. San Rafael: Buck Institute for Education.
3. Xolikova, N. (2020). Zamonaviy ta'limda raqamli texnologiyalarning o'rni // ISJ Theoretical & Applied Science, 04(84), 615–623.
4. Johnson, R. (2022). Digital Learning through Design Thinking: A Practical Approach // Journal of Online Education, 18(3), 7–88.
5. Karimova, D. (2023). Kompyuter tarmoqlarini o'qitishda muammoli yondashuvning afzalliklari // Ta'lim Texnologiyalari Jurnal, 2(1), 45–53.
6. Qodirov, B. (2024). Onlayn ta'limda interaktiv metodlarni joriy etishning pedagogik asoslari // O'zbekiston Pedagogika Jurnal, 5(2), 89–96.
7. Larmer, J., & Mergendoller, J. (2020). Project-Based Learning: A Framework for Effective Teaching and Learning. San Rafael: Buck Institute for Education.
8. Shukurova, M. (2023). Raqamli ta'limda gamifikatsiya yondashuvi: imkoniyat va muammolar // Ta'lim va Innovatsiyalar Jurnal, 3(2), 56–64.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.